

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin uudistuksessa on ehdotettu muun ammatillisen koulutuksen rahoituksen poistamista perusrahoituksesta kokonaan. Perusteena on sanottu, että suuri osa muusta ammatillisesta koulutuksesta on sellaista, jota tarjotaan tai voitaisiin tarjota koulutusmarkkinoilla ilman ammatillisen koulutuksen järjestämislupaa. Tällaisia ovat esimerkiksi rekisteröidyillä tavaramerkeillä suojatut lisensoidut tutkinnot, ”omat tutkinnot” tai erilaiset työelämän sertifikaatti- ja korttikoulutukset. Muun ammatillisen koulutuksen rahoitus on kokonaisuudessaan vain 10M€, mutta sillä on erittäin kriittinen merkitys tiettyjen alojen työvoiman saatavuuden turvaamisessa. Muun ammatillisen koulutuksen rahoituksen lakkauttamisen vaikutuksia tietyille kriittisille toimialoille ei ole valmistelussa arvioitu riittävästi.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

-

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Muun ammatillisen koulutuksen rahoituksen lakkauttamisella olisi todella iso vaikutus kiinteistö- ja rakentamisalan työvoiman saatavuuteen. Esityksessä on todettu muun ammatillisen koulutuksen rahoitusta käyttävän erityisesti kolme koulutuksen järjestäjää, joista kaksi toimii kiinteistö- ja rakentamisalalla. Muun ammatillisen koulutuksen rahoituksella toteutettujen alan omien tutkintojen kautta osaamista on syvennetty kiinteistöalan erityisvaatimuksiin sekä pystytty vastaamaan sisältömuutoksia nopeasti ja täsmällisesti.

Kiinteistöala on riippuvainen Kiinteistöalan Koulutussäätiön koulutuksista, sillä alalle ei ole koulutusväyliä esimerkiksi ammattikorkeakoulujen kautta. Kiinteistöalalle työntekijöitä koulutetaan ammatillisena peruskoulutuksena vain puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnossa. Kaikkiin muihin alan ammatteihin koulutus toteutetaan lisä- ja täydennyskoulutuksena ammatti- ja erikoisammattitutkintojen sekä muun ammatillisen koulutuksen kautta. Kouluttautuminen

perustutkinnon jälkeen on ainoa mahdollisuus alalle tuloon myös siksi, että esimerkiksi isännöitsijän ja kiinteistövälittäjän työ edellyttää täysi-ikäisyyttä. Muun ammatillisen koulutuksen rahoituksen lakkaaminen poistaisi suuren osan kiinteistöalan koulutustarjonnasta virallisen koulutusjärjestelmän piiristä, mikä heikentäisi merkittävästi alan koulutusten kiinnostusta.

Kiinkon koulutusohjelmista yli 30 toteutetaan muun ammatillisen koulutuksen rahoituksella. Koulutusohjelmat ovat merkittävässä roolissa kiinteistöalan moninaisten ammatinkuvien kouluttamisessa koskien mm. isännöintialaa, kiinteistövälitysalaa, kiinteistöjohtamista, kiinteistösjoittamista- ja rahoitusta, rakennuttamisosaamista, infrakunnossapitoa, kiinteistöjen taloushallintoa, teknistä ylläpitoa, kiinteistöjuridiikkaa ja kiinteistökehittämistä. Kiinkon koulutusohjelmat ovat kestoaltaan tyypillisesti 3-12kk mittaisia. Näissä muun ammatillisen koulutuksen rahoituksen piirissä olevissa koulutusohjelmissä ei ole kaupallista kilpailua. Verrattain pienten opiskelijamäärien takia on hyvin epätodennäköistä, että vastaavia koulutusohjelmia voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaasti esimerkiksi hajauttamalla koulutuksia muihin ammatillisiin oppilaitoksiin tai ammattikorkeakouluihin.

Kiinteistö- ja rakentamisalan rooli yhteiskunnassamme on keskeinen. Se vastaa 83 % kansallisvarallisuudesta, 15 % BKT:sta, 20 % työllisyydestä ja 60 % investoinneista. Toimivat kiinteistöt ovat laadukkaan elämisen ja työskentelyn edellytys unohtamatta niiden merkitystä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen on alan keskeisiä haasteita, etenkin kun rakentamiseen ja kiinteistöalaan kohdistuvat osaamisvaatimukset ovat kasvaneet.

Kiinteistöalan Koulutussäätiön koulutuksissa käy vuosittain lähes 2500 opiskelijaa. Näistä muun ammatillisen koulutuksen toteutuksissa käy vuosittain yli 1047 kiinteistöalan ammattilaista. Kiinkon tuottamien koulutusten laatu ja opiskelijapalaute on erinomaista. Kiinkosta valmistuneet opiskelijat myös työllistyvät valmistumiinsa tehtäviin. Keskeyttämisprosentti Kiinkossa on ainoastaan 1,8%. Tämä osoittaa, että koulutukset ovat haluttuja ja vastaavat erinomaisesti työelämän tarpeita. Kiinteistöalan koulutusten jääminen valtionosuusrahoituksen ulkopuolelle vaarantaisi kiinteistöalan osaavan työvoiman saatavuuden. Se poistaisi myös merkittävän osan alan koulutuksista oppilaitosstatuksen alta, mikä heikentäisi alan koulutusten vetovoimaisuutta, koulutusten hyväksilukua jatko-opinnoissa ja alan koulutusten kansainvälistä vertailtavuutta.

Muun ammatillisen koulutuksen budjetti on noin 10M€, mikä on todella pieni osuus ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoituksesta, mutta tällä rahoituksella on saatu täytettyä muutamien toimialojen koulutustarpeet hyvin kustannustehokkaasti ja täsmällisesti. Siksi tämän rahoitusmallin säilyttämiselle olisi hyvät perusteet.

Esitämme, että muun ammatillisen koulutuksen rahoitus säilytetään myös tulevassa rahoitusmallissa. Mikäli muun ammatillisen koulutuksen rahoituksesta kuitenkin päätetään luopua, on erittäin tärkeä varmistaa kiinteistöalan koulutuksen valtionosuusrahoituksen jatko muilla keinoin.

Tähän kaavailtu valtiontalouden säästö voitaisiin toteuttaa leikkaamalla perusrahoituksen yksikköhintaa tasaisesti kaikilta koulutuksen järjestäjiltä.

Opiskelijamaksujen periminen tulisi sallia myös jatkossa. Esityksessä on ehdotettu opiskelijamaksujen perimisen mahdollisuuden poistamista ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista. Perusteena tähän on se, että korkeampia opiskelijamaksuja voidaan periä vain tietyistä koulutusohjelmista, missä opiskelijoilla on tähän maksuvalmiutta. Opiskelijamaksut ovat myös eri koulutuksen järjestäjillä eri suuruisia, mikä tuo eri tutkinnoille toisistaan eriävän opiskelijahinnan.

Opiskelijamaksujen perimisellä voidaan varmistaa koulutuksen toteutuksen laadukkuus ja toteuttamisedellytykset siltä osin, kun valtionosuustuki ei sitä riittä kattamaan koulutuksen kustannuksia. Opiskelijamaksut tuovat asiakkaalle mahdollisuuden valita perustasoisen tai kalliimman ja laadukkaamman toteutuksen välillä. Opiskelijamaksut auttavat opiskelijaa arvioimaan koulutuksen tarpeellisuutta ja ovat myös keino sitouttaa opiskelijoita suorittamaan opintonsa loppuun.

Näkemyksemme mukaan koulutuksen järjestäjillä pitäisi olla oikeus periä jatkossakin opiskelijamaksuja, joilla katettaisiin kustannuksia niiltä osin, kun valtionosuus ei riitä niitä kattamaan. Opiskelijamaksun suuruus voitaisiin asettaa tasoon 50% opetuksen kokonaiskustannuksista, jotta koulutuksen kustannukset pysyisivät opiskelijoiden näkökulmasta edelleen kohtuullisina. Kaavailtu opiskelijamaksujen tilalle tuleva valtionosuuskompensaatio voi jäädä kalliimmissa koulutuksissa riittämättömäksi, mikäli se arvioidaan esimerkiksi valtakunnan tasoisesti koulutuksen järjestäjien keskimääräisten opiskelijamaksujen perusteella.

Perusopintojen jälkeisten muun tutkinnon omaavien ja ennen opintoja työllisenä olevien rahoituksen vähentämisestä luovuttava. Kiinteistöalalla ei ole puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnon lisäksi muita alan tehtäviin suuntaavia perustutkintoja. Tilanne toimialallamme on täten hyvin erilainen verrattuna muihin toimialoihin, joihin voi erikoistua jo perustutkintovaiheessa. Kiinteistöalalle tulevat työntekijät ovat usein alanvaihtajia, jotka kouluttautuvat uusiin tehtäviin pääsääntöisesti niin, että heillä on jo jokin muu tutkinto ja ovat aloittaneet työskentelyn uudessa tehtävässään. Kiinteistöalalle ei löydy myöskään ammattikorkeakoulututkintokoulutusta. Yliopistoista löytyy yksi kiinteistötalouden koulutusohjelma Aalto-yliopistosta, mutta se ei riitä palvelemaan alan osaamistarpeita kuin murto-osalta.

Näkemyksemme mukaan rahoitusmalli ei saisi kohdella epätasa-arvoisesti toimialoja, joilla ei ole mahdollisuutta kouluttautua normaalin koulutusjärjestelmän puitteissa. Tästä syystä esitämme, että rahoitusmallista poistettaisiin aikaisemman tutkinnon ja ennen opintoja työllisenä olevien vähennyskertoimet aloilta, joilla ei ole ammatteihin valmistavaa peruskoulutusta.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

-

Tilaukoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Tuimala Jarno
Kiinteistöalan Koulutussäätiö